

اعتبار یابی پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی

لیلا خبیر^۱، کوثر تقی زاده^۲

چکیده

نگریستن به شکل بدن زنان به‌عنوان یک کالا و شیء جنسی سبب بروز رفتارهای ناپهنجاری در زنان شده است که یکی از پیامدهای این رویکرد، این است که دختران و زنان خود را شیء تلقی کنند. با توجه به اهمیت این موضوع پژوهش حاضر باهدف بررسی شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی انجام شد. بدین منظور، ۲۰۰ نفر از افراد مؤنث ۱۸ سال و بالاتر مراجعه‌کننده به باشگاه‌های ورزشی شهر شیراز به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های ویژگی خودشیءگرایی و نگرانی نسبت به تصویر بدن پاسخ دادند. اعتبار پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی به شیوه‌ی همسانی درونی، همبستگی دونیمه‌سازی اسپیرمن-براون و گاتمن بررسی شد که برای عامل ظاهر مدار ضرایب ۰/۸۱، ۰/۸۲ و ۰/۸۲ محاسبه شد و ضرایب ۰/۸۵، ۰/۸۴ و ۰/۸۶ برای عامل صلاحیت مدار برآورد گردید. همچنین روایی این پرسشنامه به روش تحلیل عامل تأییدی و روایی هم‌زمان، با پرسشنامه‌ی نگرانی نسبت به تصویر بدن محاسبه شد. در تحلیل عامل تأییدی، نشان داد که داده‌های این تحقیق با مدل دوعاملی پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی برازش دارد. ضرایب همبستگی نمره‌ی کل ویژگی خودشیءگرایی با نمره‌ی کل نگرانی درباره‌ی تصویر بدن ($r=0/40$)، و زیر مقیاس‌های نارضایتی از ظاهر ($r=0/42$) و تداخل در عملکرد اجتماعی ($r=0/39$) معنادار بود. نتیجه نهایی این که فرم فارسی پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی از اعتبار و روایی مناسبی برخوردار است و از این ابزار می‌توان در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: پرسشنامه‌ی ویژگی خودشیءگرایی، روایی، پایایی، پرسشنامه‌ی نگرانی درباره‌ی تصویر بدن

^۱ استادیار، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز، شیراز، ایران

مقدمه

شکل بدن انسان نقش مهمی در روابط اجتماعی او با دیگران دارد. زنان در مورد شکل بدن خود دل‌مشغولی بیشتری نسبت به مردان دارند. فرهنگ حاکم بر جامعه می‌تواند به افزایش این نگرانی کمک کند. به‌نحوی که فرم بدن جذاب توجه بیشتری را به خود جلب کرده و موجب کسب موفقیت‌های اجتماعی بیشتری می‌گردد. امروزه، اهمیت فرم بدن زنان و میزان جذابیت آن به حدی رسیده است در حد یک کالا یا شیء ارزش‌گذاری و مبادله می‌شود (چائو^۳ و همکاران، ۲۰۲۴).

نگریستن به شکل بدن زنان به‌عنوان یک کالا و شیء جنسی سبب بروز رفتارهای ناپهنجاری در زنان شده است که ظاهرسازی و رفتارهای نمایشی گونه‌ای از گونه رفتارها محسوب می‌گردند. بدن زنان ارزیابی می‌شود، مبادله و درنهایت مصرف می‌شود. این رویکرد را شیء‌گرایی جنسی^۴ می‌گویند در این مفهوم بدن زنان ممکن است در حد واقعی (قاچاق جنسی) تا حد مجازی (نمایش‌های رسانه‌ای و تبلیغاتی) مورد سوءاستفاده قرار گیرد (پسینی^۵ و همکاران، ۲۰۲۳). رویکرد شیء‌گرایی جنسی ممکن است به‌عنوان یک فرهنگ و پدیده‌ی بین فردی در جامعه بروز کند. در این صورت، زنان و دختران همواره تلاش می‌کنند توانایی‌ها و ظاهرشان با استانداردهای بسیار انحصاری یک بدن مطلوب که از لحاظ جنسی جذاب هماهنگ کنند (یه^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین زنان و دختران یا مستقیماً از طریق چشم‌چرانی و قضاوت‌های جنسی مردان و یا به‌طور غیرمستقیم با مشاهده‌ی رفتارهای دیگر زنان و دختران با گرایش شیء‌گرایی جنسی تن به مسئله شیء‌گرایی جنسی می‌دهند (جمینر و وارشربرگر^۷، ۲۰۲۲). مؤلفان و محققان (وارد^۸ و همکاران، ۲۰۲۳؛ کلیه^۹ و همکاران، ۲۰۱۹) نشان دادند که شیء‌گرایی جنسی دارای پیامدهای متعددی است. یکی از پیامدهای این رویکرد، این است که دختران وزنان با درونی سازی نگرش و تفکر شیء‌گرایی جنسی به رفتارهای شیء‌گرایانه جنسی اقدام کرده و خود را شیء تلقی کنند (کارسون، کاتاریا و لمپی^{۱۰}، ۲۰۲۴).

برخی از محققان شیء‌گرایی جنسی را با اصطلاحات خاصی معرفی کردند. طبق نظریه‌ی کولی^{۱۱} (۱۹۹۰) این مفهوم به‌عنوان ادراک آینده‌ای خود توصیف می‌شود. در این زمینه زیمانسکی^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۱) بیان دارند که گرایش شیء‌گرایی بخشی از رشد به‌هنگار است که از طریق این رویکرد یک دختر احساس می‌کند به فردی بزرگسال تبدیل شده است. در این صورت دختران برای دستیابی به عشق برتر و به دام اندازی دیگران خود را طعمه قرار می‌دهند. در این فرآیند دختر به شیء تبدیل شده و خویشتن را به‌عنوان یک شیء ادراک می‌کند. این نگرش فرد را شگفت‌زده کرده و احساس مضاعف شدگی در او پدیدار می‌گردد. فرایندی که در آن فرد به‌جای انطباق دقیق با خود مجبور است با انتظارات خارج از خویشتن سازگار گردد (وارد و همکاران، ۲۰۲۳).

تحقیقات نشان دادند که زنان و دختران با گرایش شدید شیء‌گرایی در مقایسه با دیگر زنانی که این ویژگی را کمتر دارند از عزت‌نفس پایین‌تری برخوردار و شدیداً به تأیید دیگران وابسته هستند (رومانو^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۳). این‌گونه زنان و دختران همواره به دنبال دست‌یابی به بازخورد مثبت دیگران در قالب تعریف و تمجید از شخصیت یا ظاهرشان هستند که شاید از این طریق بتوانند نگرانی و ناراحتی خود را قلیل دهند. علاوه بر این، نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که تعریف و تمجید از ظاهر می‌تواند به شکل‌گیری احساس خوبی

³ Chau

⁴ Sexual Objectification

⁵ Pecini

⁶ Yeh

⁷ Gmeiner & Warschburger

⁸ Ward

⁹ Kellie

¹⁰ Carlsson, Kataria & Lampi

¹¹ Cooley

¹² Szymanski

¹³ Romano

منجر شود با این وجود، در برخی زنان، این گونه تعاریف و تمجیدها، احساس شرم و گناه کاری به وجود می آورد (برناری^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۲).

برخی از محققان علت بروز احساسات شرم ناشی از تعریف و تمجید از شکل بدن زنان و دختران را شکست در هماهنگی با آرمان اجتماعی می دانند (پیرل^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۱). وی اشاره می کند که چون زنان دقیقاً نمی دانند کی و چگونه ظاهرشان مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت، میزان قابل توجهی از اضطراب و گوش به زنگی در مورد ظاهرشان تجربه خواهند کرد.

علاوه بر این، ارزش دادن به شکل بدن بر اساس ظاهر بیرونی بدون در نظر گرفتن سطح کارایی و سلامت به فقدان انگیزش، کاهش منابع شناختی و کاهش آگاهی از حالات بدنی درونی منجر می شود. این پدیده به نوبه خود بر اساس نظریه شیء گرایی به پیامدهای مستقیمی از قبیل شرم و ناراضی از بدن منتهی خواهد شد (شیائو و وانگ^{۱۶}، ۲۰۲۱). تا حدی که روابط مبتنی با شیء گرایی، پیامدهای هیجانی و جسمانی از قبیل افسردگی و بدکاری جنسی را به همراه خواهد داشت (بیدستراپ^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۲). یکی دیگر از پیامدهای مرضی خود شیء گرایی، بروز اختلال خوردن است (کالوگی^{۱۸} و همکاران، ۲۰۲۳).

برخی از تحقیقات روی اندازه گیری سازه خود شیء گرایی متمرکز شده اند. محققین نشان دادند که سازه های مشابه با خود شیء گرایی مانند سازه هشیاری نسبت به بدن شیء انگاری شده، از زیر سه سازه ی اولیه خود نظارتی، شرم بدنی و کنترل ظاهر تشکیل شده است (پسینی و همکاران، ۲۰۲۳). بنابراین، خود شیء گرایی به معنی هشیاری و آگاهی نسبت به فرم بدن است که به نوعی شیء تلقی می گردد. در این صورت فرد دائماً به بدنش از دیدگاه سوم شخص نظارت می کند (کیلپلا^{۱۹} و همکاران، ۲۰۱۹). اگر فرد خود شیء انگار وقتی در رسیدن به انتظارات فرهنگی شکست خورد، دچار احساس شرم بدنی شده و تلاش می کند که همواره بتواند تا حدی ظاهرش را کنترل نماید.

در نظریه شیء گرایی فردریکسون و روبرتز^{۲۰} (۱۹۹۷) نشان داده شده است که خود شیء گرایی پیامدهای روانی و جسمانی قابل توجهی برای زنان به دنبال دارد. این گونه پیامدها ممکن است به عنوان نتیجه ی زندگی در فرهنگی باشد که در آن بدن زنان و دختران به عنوان ماده و کالای جنسی در نظر گرفته می شود. در این صورت، مؤلفه ها و معیارهایی برای ارزش گذاری زنان، فرم بدن، ظاهر و استانداردهای جسمانی آن هاست (کارسون و همکاران، ۲۰۲۴). در معرض دید بودن بدن یا بخشی از آن و نمایش لذت بخش بودن آن کارکرد واقعی زنان و دخترانی است که در اثر فرآیند یادگیری اجتماعی یا فشارهای اجتماعی درونی سازی شده، از خود به نمایش می گذارند (پون، لای و چان^{۲۱}، ۲۰۲۳).

نتایج تحقیقات متعددی نشان دادند که خود شیء گرایی و هشیاری نسبت به بدن شیء انگاری شده عملاً با پیامدهای روان شناختی و جسمانی از جمله کم ارزش دانستن بدن (بیدستراپ و همکاران، ۲۰۲۲)، افسردگی (رومانو و همکاران، ۲۰۲۳)، کاهش بهزیستی و رضایت از زندگی (پیرل و همکاران، ۲۰۲۱)، اختلال های خوردن (کاودا و سوپاپیترن^{۲۲}، ۲۰۲۲؛ کیلپلا و همکاران، ۲۰۱۹)، بدکاری جنسی (پون و همکاران، ۲۰۲۳) و حتی نگرش های منفی تری در جریان تغذیه از مادر (کzman^{۲۳} و همکاران، ۲۰۲۱) و افزایش احتمال سیگار کشیدن (رزانت و وائس^{۲۴}، ۲۰۲۴) رابطه دارد.

¹⁴ Burnay

¹⁵ Pearl

¹⁶ Xiao & Wang

¹⁷ Bidstrup

¹⁸ Calugi

¹⁹ Kilpela

²⁰ Frederickson & Roberts

²¹ Poon, Lai & Chan

²² Khawda & Suppakitporn

²³ Kozman

²⁴ Ruzzante & Vaes

نتایج برخی از تحقیقات نشان داده است نمره‌های خود شیء‌گرایی با شاخص حجم بدن مرتبط است. به عبارت دیگر، زنان صرف‌نظر از اندازه بدنشان نسبت به ظاهر فیزیکی‌شان نیز نگران می‌شوند. علاوه بر این، وزن یک عامل مبنایی برای گرایش شیء‌گرایی است، به‌ویژه زمانی وزن بیشتری اهمیت پیدا می‌کند که افراد با اضافه‌وزن یا چاق از نظر جنسی مورد مشاهده یا ارزیابی قرار گیرند (کالوگی و همکاران، ۲۰۲۳؛ وین و کارنلیوز^{۲۵}، ۲۰۲۰).

در حال، در جامعه امروزی خود شیء‌گرایی در حال افزایش است و عوارض و پیامدهای روان‌شناختی، اجتماعی و جسمی زیادی می‌تواند برای زنان و دختران ایجاد کند. بنابراین، تهیه و ساخت ابزار مناسبی که بتواند این سازه را موردسنجش قرار دهد ضرورت دارد. بی‌گمان، این‌گونه ابزارها می‌توانند شرایط انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی زیادی را در این حوزه فراهم نمایند. بر این اساس، هدف اصلی این پژوهش دستیابی به شاخص‌های روان‌سنجی پرسشنامه خود شیء‌گرایی بود. به عبارت دیگر، این تحقیق، در پی بررسی ساختار و روایی تأییدی و اعتبار پرسشنامه خود شیء‌گرایی^{۲۶} بوده است.

روش

این پژوهش در چارچوب طرح توصیفی همبستگی انجام‌گرفته است. جامعه‌ی آماری این پژوهش، شامل زنان ۱۸ ساله و بالاتر مراجعه‌کننده به باشگاه‌های ورزشی شیراز در سال ۱۴۰۰ بود. ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه به روش هدفمند از میان اعضای جامعه آماری انتخاب شدند. همچنین فرم انگلیسی پرسشنامه‌ی مذکور توسط یک متخصص زبان انگلیسی ترجمه شد. سپس، متن فارسی پرسشنامه‌ها توسط دو کارشناس ارشد ادبیات انگلیسی به انگلیسی برگردانده شده و نسخه‌ی حاصله با نسخه‌ی اصلی مقایسه و اشکالات رفع گردید و نتایج آن توسط اساتید متخصص در رشته روانشناسی مورد مقابله قرار گرفت. دامنه‌ی سنی آزمودنی‌ها بین ۱۸ تا ۳۶ سال با میانگین سنی آزمودنی‌ها ۲۴/۷ و انحراف معیار ۳/۸۶ محاسبه شد. همچنین ویژگی‌ها جمعیت شناختی آزمودنی‌ها در جدول ۱ نشان داده شده‌اند.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی آزمودنی‌ها

متغیرها	تعداد	درصد فراوانی
وضعیت تأهل	مجرد	۱۰۸
	متاهل	۹۲
	زیر دیپلم	۱۲
تحصیلات	دیپلم	۵۲
	فوق دیپلم	۴۲
	لیسانس	۷۴
	فوق لیسانس	۱۴
	دکتر و بالاتر	۶

ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش شامل موارد ذیل بودند:

پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی: برای سنجش خود شیء‌گرایی از پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی استفاده شد (نول و فردریکسون، ۱۹۹۸). این پرسشنامه بر مبنای نظریه‌ی شیء‌گرایی (فردریکسون و روبرتز، ۱۹۹۷) تدوین شده و دارای ۱۰ سؤال است. از

²⁵ Winn & Cornelius

²⁶ Trait Self- Objectification Questionnaire (TSOQ)

دو زیر مقیاس "ظاهر مدار" و "صلاحیت مدار" تشکیل شده است. ۵ سؤال زیر مقیاس ظاهر مدار متمرکز بر ویژگی‌های قابل مشاهده‌ی بدنی؛ مانند، جاذبه جنسی، اندازه‌ها، وزن، جذابیت فیزیکی و کشیدگی عضلات است و ۵ سؤال دیگر مربوط به زیر مقیاس صلاحیت مدار است که ویژگی‌های غیرقابل مشاهده؛ مانند نیرو، سلامت، سطح بنیه/انرژی، تناسب اندام فیزیکی و هماهنگی فیزیکی را پوشش می‌دهد. در این ابزار از آزمودنی خواسته می‌شود در مورد هر یک از ماده‌ها، نظر خود را روی یک مقیاس از صفر تا ۹ مشخص کند. به هر زیر مقیاس نمره‌ی جداگانه‌ای تعلق می‌گیرد نمره‌ی کل این مقیاس برابر با تفاضل مجموع سؤالات صلاحیت مدار غیرقابل مشاهده از مجموع سؤالات ظاهر مدار قابل مشاهده است. طیف نمره‌ها بین از ۲۵+ تا ۲۵- دامنه دارد، نمره‌ی کل بیشتر نشان‌دهنده‌ی جهت‌گیری ظاهری و خود شیء‌گرایی بیشتر است (نول و فردریکسون، ۱۹۹۸). این پرسشنامه از اعتبار رضایت بخشی برخوردار است و با دیگر ابزارهایی که آشفتگی فکری در مورد ظاهر و نارضایتی بدنی اندازه‌گیری می‌کنند، همبستگی مثبت دارد (مینر- روبینو، تونگ و فردریکسون، ۲۰۰۲؛ نول و فردریکسون، ۱۹۹۸). این مقیاس با پرسشنامه اضطراب ظاهر (دیون، دیون و کیلن^{۲۷}، ۱۹۹۰) ($r = 0.52, p < 0.01$) و ارزیابی تصویر بدنی ($r = 0.46, p < 0.01$) همبستگی معناداری دارد (نول و فردریکسون، ۱۹۹۸). همچنین همبستگی این مقیاس با خرده مقیاس نظارت مقیاس هشیاری به بدن شیء‌انگاری شده مک کینلی و هید (۱۹۹۶)، 0.63 برآورد گردیده است (مینر- روبینو، تونگ و فردریکسون، ۲۰۰۲).

در این پژوهش، که هدف آن بررسی اعتبار و روایی پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی بود، فرم انگلیسی پرسشنامه‌ی مذکور توسط یک متخصص زبان انگلیسی ترجمه شد. سپس، متن فارسی پرسشنامه‌ها توسط دو کارشناس ارشد ادبیات انگلیسی به انگلیسی برگردانده شده و نسخه‌ی حاصله با نسخه‌ی اصلی مقایسه و اشکالات رفع گردید و نتایج آن توسط اساتید متخصص در رشته روانشناسی مورد مقابله قرار گرفت.

پرسشنامه‌ی نگرانی درباره‌ی تصویر بدن: این پرسشنامه، حاوی ۱۹ ماده است که به بررسی نارضایتی و نگرانی فرد درباره‌ی ظاهرش می‌پردازد. در این ابزار از آزمودنی خواسته می‌شود در مورد هر یک از ماده‌ها، میزان آن ماده احساسات یا رفتارش را نشان می‌دهد، روی مقیاسی از ۱ تا ۵ درجه‌بندی کند این ابزار توسط لیتلتون، اکسوم و پاری^{۲۸} (۲۰۰۵) ساخته شده و توسط سجادی نژاد و محمدی (۱۳۸۵) ترجمه و اعتبار یابی شده است. لیتلتون، اکسوم و پاری (۲۰۰۵) نشان داده‌اند اعتبار این پرسشنامه، به روش همسانی درونی بررسی شده و ضریب آلفای کرونباخ 0.93 مطلوب است. نتایج تحقیق سجادی نژاد و محمدی (۱۳۸۵) نشان دادند که همسانی درونی عامل نارضایتی از ظاهر و تداخل در عملکرد اجتماعی به ترتیب 0.84 ، 0.84 برآورد شده است. روایی سازه فرم فارسی این ابزار با روش همبستگی عوامل با یکدیگر و نمره‌ی کل آزمون نشان داد که ضرایب همبستگی نمره‌ی عوامل نارضایتی از ظاهر و تداخل در عملکرد اجتماعی با نمره‌ی کل آزمون به ترتیب 0.87 و 0.82 ($p < 0.01$) بوده‌اند.

یافته‌ها

برای بررسی روایی پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی از تحلیل عاملی تأییدی و روایی هم‌زمان استفاده شد. بر این اساس، دو زیر مقیاس ظاهر مدار و عامل صلاحیت مدار از پرسشنامه‌ی ویژگی به‌عنوان متغیرهای مکنون در نظر گرفته شد. به‌منظور آزمون برازش داده‌های این تحقیق با مدل ساختار پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی از برنامه‌ی تحلیل ساختارهای گشتاوری (AMOS)، استفاده شد.

شاخص‌های برازش در جدول ۲ آمده است. نتایج این جدول برازش داده‌های پژوهش حاضر را با مدل نظری دوعاملی پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی تأیید می‌کنند. همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار ۴ برای نسبت مجذور کای به درجه آزادی (χ^2/df) الگو برازندگی عالی است. همچنین مقدار 0.94 برای ویژگی نکویی برازش (GFI)^{۲۹} که سنجشی از مقدار واریانس/ کوواریانس

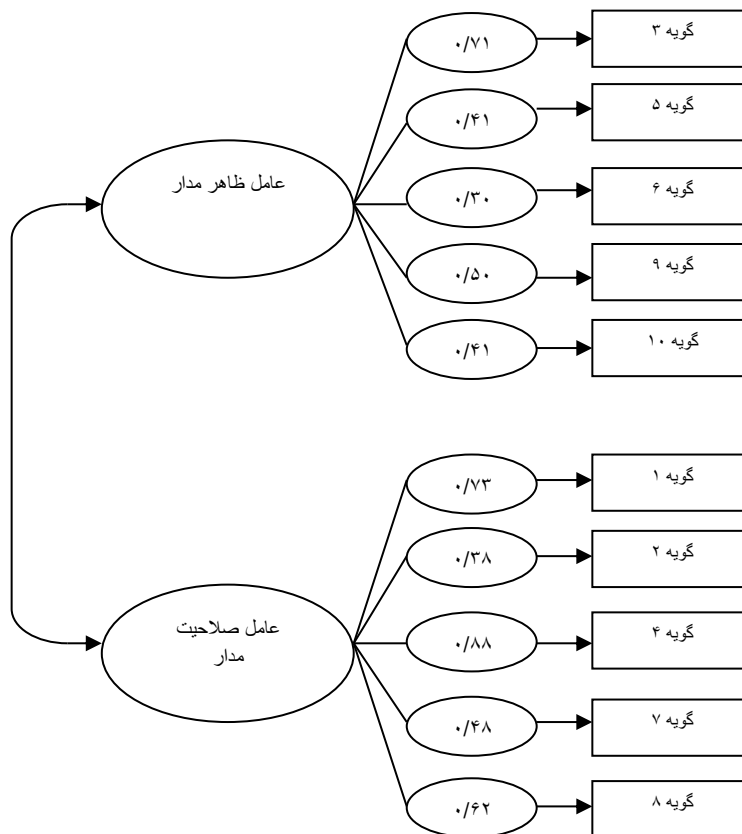
²⁷ Dion, Dion & Keelan

²⁸ Littleton, Axsom & Pury

²⁹ Goodness of Fit Index (GFI)

مشاهده شده است، بیانگر برازش خوب الگو با داده‌ها است. مقدار $0/96$ هم برای ویژگی نکویی برازش تعدیل یافته (AGFI)³⁰ که یک سنجی کلی برازندگی است که تعداد درجات آزادی را به حساب می‌آورد، نشان دهندهی برازش خوب الگو است. در ویژگی‌های برازندگی هنجار شده (NFI)³¹، تطبیقی (CFI)³²، افزایشی (IFI)³³ و توکر- لویس (TLI)³⁴ مقدار $0/90$ به عنوان برازش نیکو تلقی می‌شود. همان‌طور که مشاهده می‌شود این مقادیر در سطح مطلوبی است. در نهایت، جذر میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA)³⁵ با مقدار $0/08$ نشان دهندهی برازش مطلوب مدل است. در کل ویژگی نکویی برازش ساختار عاملی پرسشنامه‌ی خود شیء‌گرایی برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسویی گویه‌های این ابزار است.

نمودار ۱. مدل دو عاملی اندازه‌گیری پرسشنامه‌ی ویژگی خود شیء‌گرایی با احتساب خرده مقیاس‌های آن

³⁰ Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

³¹ Normed Fit Index (NFI)

³² Comparative Fit Index (CFI)

³³ Incremental Fit Index

³⁴ Tucker-Lewis Index

³⁵ Root-Mean-Square Error of approximation

جدول ۲. ویژگی های نکویی برازش پرسشنامه ی ویژگی خود شیء گرایی با احتساب خرده مقیاس های آن

نسبت مجذور کای به درجه آزادی (χ^2/df)	جذر میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA)	شاخص نکویی برازش تعدیل یافته (GFI)	شاخص نکویی برازش تعدیل یافته (AGFI)	ویژگی برازندگی هنجار شده (NFI)	ویژگی برازندگی تطبیقی (CFI)	ویژگی برازندگی افزایشی (IFI)	ویژگی برازندگی توکر- لوپس (TLI)	شاخص ابزار مدل دو عاملی TSOQ
۴	۰/۰۸	۰/۹۴	۰/۹۶	۰/۹۰	۰/۹۶	۰/۹۶	۰/۹۰	

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می شود، با توجه به مقدار ۴ برای نسبت مجذور کای به درجه آزادی الگو برازندگی خوبی دارد. همچنین مقدار ۰/۹۴ برای ویژگی نکویی برازش^{۳۶} که سنجشی از مقدار واریانس/ کوواریانس مشاهده شده است، بیانگر برازش خوب الگو با داده ها است. مقدار ۰/۹۶ هم برای ویژگی نکویی برازش تعدیل یافته^{۳۷} که یک سنجش کلی برازندگی است که تعداد درجات آزادی را به حساب می آورد، نشان دهنده ی برازش خوب الگو است. در نهایت، جذر میانگین مجذور خطای تقریب^{۳۸} در کل ویژگی نکویی برازش ساختار عاملی خرده مقیاس های پرسشنامه ی ویژگی خود شیء گرایی برازش مناسبی دارد و این بیانگر همسویی گویه های هر عامل با سازه ی همان عامل است.

ضریب همبستگی بین پرسشنامه ی ویژگی خود شیء گرایی و نگرانی درباره ی تصویر بدن در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. روایی هم زمان پرسشنامه ی ویژگی خود شیء گرایی با پرسشنامه ی نگرانی درباره ی تصویر بدن

متغیر	ویژگی خود شیء گرایی	ظاهر مدار	صلاحیت مدار	نگرانی درباره ی تصویر بدن	نارضایتی از ظاهر	تداخل در عملکرد اجتماعی
ویژگی خود شیء گرایی	۱	-	-	-	-	-
ظاهر مدار	۰/۹۹**	۱	-	-	-	-
صلاحیت مدار	-۰/۹۹**	-۰/۹۸**	۱	-	-	-
نگرانی درباره ی تصویر بدن	۰/۴۰**	۰/۵۰**	-۰/۳۰**	۱	-	-
نارضایتی از ظاهر	۰/۴۲**	۰/۴۹**	-۰/۳۰**	۰/۹۵**	۱	-
تداخل در عملکرد اجتماعی	۰/۳۹**	۰/۳۷**	۰/۱۷**	۰/۴۲**	۰/۴۰**	۱

³⁶ Goodness of Fit Index (GFI)

³⁷ Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

³⁸ Root Mean Square Error

$P < .01$ **

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود نمره‌ی کل ویژگی خود‌شی‌ءگرایی با نمره‌ی کل نگرانی درباره‌ی تصویر بدن ($r = 0.40$)، عامل نارضایتی از ظاهر ($r = 0.42$) و عامل تداخل در عملکرد اجتماعی ($r = 0.39$) همبستگی خوبی دارد. همچنین عامل ظاهر مدار با نمره‌ی کل نگرانی درباره‌ی تصویر بدن ($r = 0.50$)، عامل نارضایتی از ظاهر ($r = 0.49$) و عامل تداخل در عملکرد اجتماعی ($r = 0.37$) همبستگی خوبی دارد. همبستگی عامل صلاحیت مدار که زیر سازه‌ی متقابلی است با نمره‌ی کل نگرانی درباره‌ی تصویر بدن، عامل نارضایتی از ظاهر و عامل تداخل در عملکرد اجتماعی به ترتیب -0.30 ، -0.30 و 0.17 است. در واقع می‌توان گفت عامل صلاحیت مدار با نمره‌ی کل نگرانی درباره‌ی تصویر بدن و عامل نارضایتی از ظاهر همبستگی منفی معناداری دارد. همبستگی این زیر سازه با عامل تداخل در عملکرد اجتماعی معنادار نیست.

جهت بررسی پایایی در نمونه‌ی مورد پژوهش به شیوه‌ی همسانی درونی و همبستگی دو نیمه‌سازی محاسبه گردید. برای برآورد همسانی درونی این مقیاس، از شاخص ضریب آلفای کرونباخ و در شیوه‌ی همبستگی دو نیمه‌سازی، از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن-براون و گاتمن، استفاده شد. نتایج آن در جدول ۴ قابل مشاهده است. به دلیل ویژگی متقابل سازه‌های تشکیل دهنده‌ی پرسشنامه اعتبار خرده مقیاس‌ها به تفکیک آمده است.

جدول ۴. اعتبار پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی به سه روش آلفای کرونباخ، ضریب همبستگی اسپیرمن-براون و گاتمن

متغیر	آلفای کرونباخ	تخصیص اسپیرمن-براون	تخصیص گاتمن
عامل ظاهر مدار	۰/۸۱	۰/۸۲	۰/۸۲
عامل صلاحیت مدار	۰/۸۵	۰/۸۴	۰/۸۶

بحث و نتیجه‌گیری

درواقع هدف اصلی این پژوهش بررسی روایی و اعتبار پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی و قابلیت استفاده آن در پژوهش‌هایی در این زمینه بود. بنابراین نتایج به دست آمده از این پژوهش در حیطه‌ی نتایج حاصل از بررسی روایی و پایایی پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی در جامعه‌ی ایرانی قابل بحث است.

یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که داده‌های این تحقیق با مدل دو عاملی پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی (نول و فردریکسون، ۱۹۹۸) برازش دارد. نتیجه‌ی تحلیل عوامل تأییدی نشان داد که پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی از دو زیر مقیاس به نام‌های صلاحیت مدار و خود‌شی‌ءگرایی ظاهر مدار تشکیل شده است. علاوه بر این روش برای بررسی روایی سازه این پرسشنامه از روش همبستگی پرسشنامه‌ی خود‌شی‌ءگرایی با پرسشنامه‌ی نگرانی درباره‌ی تصویر بدن استفاده شد که ضرایب همبستگی با نمره کل و خرده مقیاس‌های پرسشنامه‌ی نگرانی درباره‌ی تصویر بدن معنادار بود و روایی سازه این ابزار مورد تأیید قرار داد.

این پژوهش حاکی از این است که پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی از پایایی مناسبی برخوردار است. هرچند زیر مقیاس‌های پرسشنامه‌ی ویژگی خود‌شی‌ءگرایی از سؤالات کمی تشکیل شده است اما به نظر می‌رسد که هر یک از زیر مقیاس این ابزار از دقت و ثبات مناسب برخوردارند. ضرایب همسانی درونی برای زیر سازه‌های صلاحیت مدار (۰/۸۵) ظاهر مدار (۰/۸۱) با نتایج تحقیقاتی نول و فردریکسون (۱۹۹۸)، سازندگان این ابزار به انجام رسانده‌اند، همسو است.

یکی از محدودیت‌های این پژوهش این بود که گروه نمونه به زنان دارای اضافه‌وزن ۱۸ ساله و بالاتر شهر شیراز محدود است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که تحقیقات بعدی روی دختران و زنان در شرایط و موقعیت‌های مختلف سنی، اجتماعی و فرهنگی گسترش یابد.

باین حال به عنوان نتیجه نهایی می توان گفت که پرسشنامه ی ویژگی خود شیء گرایی از پایایی و روایی مناسب و رضایت بخشی برخوردار است و با توجه به انطباق سؤالات با فرهنگ ایرانی، به آسانی می توان از این ابزار در موقعیت های پژوهشی و بالینی برای بررسی میزان خود شیء گرایی استفاده نمود

References

- Bidstrup, H., Brennan, L., Kaufmann, L., & de la Piedad Garcia, X. (2022). Internalised weight stigma as a mediator of the relationship between experienced/perceived weight stigma and biopsychosocial outcomes: a systematic review. *International journal of obesity*, 46(1), 1–9.
- Burnay, J., Kepes, S., & Bushman, B. J. (2022). Effects of violent and nonviolent sexualized media on aggression-related thoughts, feelings, attitudes, and behaviors: A meta-analytic review. *Aggressive behavior*, 48(1), 111-136.
- Calugi, S.; Segattini, B.; Cattaneo, G.; Chimini, M.; Dalle Grave, A.; Dametti, L.; Molgora, M.; Dalle Grave, R. (2023). Weight Bias Internalization and Eating Disorder Psychopathology in Treatment-Seeking Patients with Obesity. *Nutrients*, 15(13): 2932.
- Carlsson, F., Kataria, M., & Lampi, E. (2024). Sexual objectification of women in media and the gender wage gap: Does exposure to objectifying pictures lower the reservation wage?. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 108, 102157.
- Chau, C., Chan, R. S., Liang, J., & Poon, K. T. (2024). The relationship of sexual objectification with internet addiction and its implications for mental health. *Computers in Human Behavior*, 108179.
- Cooley, C. H. (1990). Human nature and the social order. In A. G. Halberstadt & S. L. Ellyson (Eds.), *Social psychology readings: A century of research* (pp. 61-67). New York, NY: McGraw-Hill. (Original work published 1902).
- Dion, K. L., Dion, K. K., & Keelan, J. P. (1990). Appearance anxiety as a dimension of social-evaluative anxiety: Exploring the ugly duckling syndrome. *Contemporary Social Psychology*, 14, 220-224.
- Fredrickson, B. L., Roberts, T., Noll, S. M., Quinn, D. M., & Twenge, J. M. (1998). That swimsuit becomes you: Sex differences in self-objectification, restrained eating, and math performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 269-284.
- Gmeiner, M.S., Warschburger, P. (2022). Simply too much: the extent to which weight bias internalization results in a higher risk of eating disorders and psychosocial problems. *Eat Weight Disord* 27, 317–324.
- Kellie, D. J., Blake, K. R., & Brooks, R. C. (2019). What drives female objectification? An investigation of appearance-based interpersonal perceptions and the objectification of women. *PloS one*, 14(8), e0221388.
- Khawda, G. & Suppakitporn, S. (2022). Self-objectification, eating disorders, and mental health of senior high school female students in Bangkok. *Chulalongkorn Medical Journal*: 66(30), 37-49.
- Kilpela, L.S., Calogero, R., Wilfred, S.A. et al. (2019). Self-objectification and eating disorder pathology in an ethnically diverse sample of adult women: cross-sectional and short-term longitudinal associations. *J Eat Disord* 7, 45.
- Kozman, C., Selim, A., & Farhat, S. (2021). Sexual objectification and gender display in Arabic music videos. *Sexuality & Culture*, 25, 1742-1760.
- Littleton, H. L., Axsom, D., & Pury, C. L. (2005). Development of the body image concern inventory. *Behaviour Research and therapy*, 43(2), 229-241.
- McKinley, N. M. (1998). Gender differences in undergraduates' body esteem: The mediating effect of objectified body consciousness and actual/ideal weight discrepancy. *Sex Roles*, 39, 113-123.

- Miner-Rubino, K., Twenge, J. M., & Fredrickson, B. L. (2002). Trait self-objectification in women: Affective and personality correlates. *Journal of Research in Personality, 36*, 147-173.
- Noll, S. N., & Fredrickson, B. L. (1998). A mediational model of linking self-objectification, body shame, and disordered eating. *Psychology of Women Quarterly, 22*, 623-636.
- Pearl, R. L., Puhl, R. M., Lessard, L. M., Himmelstein, M. S., & Foster, G. D. (2021). Prevalence and correlates of weight bias internalization in weight management: A multinational study. *SSM - population health, 13*, 100755.
- Romano, K. A., Heron, K. E., Sandoval, C. M., MacIntyre, R. I., Howard, L. M., Scott, M., & Mason, T. B. (2023). Weight Bias Internalization and Psychosocial, Physical, and Behavioral Health: A Meta-Analysis of Cross-Sectional and Prospective Associations. *Behavior therapy, 54*(3), 539–556.
- Ruzzante, D., & Vaes, J. (2024). Impaired Emotional Mimicry Responses Towards Objectified Women. *Journal of Nonverbal Behavior, 1-25*.
- Sajjadinejad, M. E., & Mohammadi, N. (2007). Evaluation of psychometric indices of body image concern questionnaire and correlational model test of body mass index, dissatisfaction with body image and self-esteem in adolescent girls. *Psychological studies, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Al-Zahra University, 3*(1), 85-101.
- Szymanski, D. M., Strauss Swanson, C., & Carretta, R. F. (2021). Interpersonal sexual objectification, fear of rape, and US college women's depression. *Sex Roles, 84*, 720-730.
- Ward, L. M., Jerald, M. C., Grower, P., Daniels, E. A., & Rowley, S. (2023). Primping, performing, and policing: Social media use and self-sexualization among US White, Black, and Asian-American adolescent girls. *Body Image, 46*, 324-335.
- Winn, L., & Cornelius, R. (2020) Self-Objectification and Cognitive Performance: A Systematic Review of the Literature. *Front. Psychol. 11*:20.
- Xiao, L., & Wang, F. (2021). Examining the Links Between Beauty Ideals Internalization, the Objectification of Women, and Ambivalent Sexism Among Chinese Women: The Effects of Sexual Orientation. *Archives of sexual behavior, 50*(2), 553–562.
- Yeh, M.A., Eilert, M., Vlahos, A., Baker, S.K., & Stovall, T. (2021). Toward a “human being to commodity model” as an explanation for men's violent, sexual consumption of women. *Journal of Consumer Affairs*.

The Validation of of Trait Self-Objectification Questionnaire (TSOQ)

Leila khabir³⁹, Kowsar Taghizadeh⁴⁰

Abstract

The present research aimed to evaluation of Looking at the shape of women's body as a commodity and sexual object has caused abnormal behavior in women, and one of the consequences of this approach is that girls and women consider themselves objects. Therefore, the aim of this study was to investigate the psychometric properties of Trait Self-Objectification Questionnaire (TSOQ). There for, 200 females with age 18 and more selected using random sampling among female referring to sport clubs in shiraz, responded to TSOQ and Body Image Concern (BICI). The reliability of the TSOQ were calculated in internal consistency methods, spearman-brown and guttman spilt-half correlation investigated that coefficients were 0.81, 0.82 & 0.82 for observable appearance-based factor and 0.85, 0.84 & 0.86. The validity of the inventory was investigated by confirmatory factor analysis and concurrent validity with BICI. In confirmatory factor analysis, Goodness Fit Indexes showed that two factorial models had good fit. Concurrent validity showed whole score of TSOQ was correlated with whole score of BICI ($r=0.40$), dissatisfaction of the body ($r=0.42$) and interference of social function ($r=0.39$) too. In general, findings of the research confirm appropriate validity and reliability of the Persian form of Trait Self-Objectification Questionnaire showed that we can simply apply this instrument in clinical and research situation for assessment of self-objectification.

Key Words: Trait Self-Objectification Questionnaire, Validity, Reliability, Body Image Concern Index.

³⁹ Assistant Professor, Department of Psychology, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

⁴⁰ MA of Clinical Psychology, Department of Psychology, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.